

H. 2. 26. -3 Babblers; see द्वादशपञ्जरिकास्तोत्रम् 11. -लः A whirl-wind. See वातलः.

वातुलिः A large bat.

वातूल a. See वातुल.

वातूली-भ्रमः A whirl-wind.

वात् m. Air, wind.

वात्या [वातानां समूहः यत्] A storm, hurricane, whirl-wind, stormy or tempestuous wind; वात्याभिः परुषीकृता दश दिशश्चण्डातपो दुःसहः Bv. 1. 31; R. 11. 16; Ki. 5. 39; Ve. 2. 21; Mā. 5. 6; 10. 3; (वात्याचकम् in the same sense).

वात्सकम् A herd of calves; P. IV. 2. 39.

वात्सल्यम् [वत्सल्यस्य भावः प्यञ्] 1 Affection (towards one's offspring), affection or tenderness in general; न पुत्रवात्सल्यमपाकरिष्यति Ku. 5. 14; पतिवात्सल्यात् R. 15. 98; so भार्यो, प्रजा, शरणागत, etc. -2 Fond affection or partiality. -Comp. -बन्धिन a. displaying affection.

वात्सशाल a. Born in a cow-shed; P. IV. 3. 36.

वात्सिः, -त्सी f. The daughter of a Sūdra woman by a Brāhmaṇa. -Comp. -पुत्रः a barber; L. D. B.

वात्स्यायनः 1 N. of the author of the Kāmasūtras (a work on erotic subjects). -2 N. of the author of a commentary on the Nyāya Sūtras.

वादः [वद्-घञ्] 1 Talking, speaking. -2 Speech, words, talk; वेदवादरताः पार्थ नान्यदस्तीति वादिनः Bg. 2. 42; सामवादाः सकोपस्य तस्य प्रत्युत दीपकाः Śi. 2. 55; so कैतववादः GIt. 8; सान्त्ववादः &c. -3 A statement, an assertion, allegation; अवाच्यवादांश्च बहून् वदिष्यन्ति तवाहिताः Bg. 2. 36. -4 Narration, account; शाकुन्तलादीनिहासवादान् Mā. 3.3. -5 Discussion, dispute, controversy; वाद्युद्धप्रधानाश्च मध्यमा राजसी गतिः Ms. 12. 46; वादे वादे जायते तत्त्वबोधः Sūbhāṣ; सीमा. -6 A reply. -7 An exposition, explanation; अध्यात्मविद्या विद्यानां वादः प्रवदतामहम् Bg. 10. 32. -8 A demonstrated conclusion, theory, doctrine; इदानीं परमाणुकारण-वादं निराकरोति S. B. (and in diverse other places of the work); परिणामवाद ' the theory of evolution ' ; so नास्तिक. -9 Sounding, sound. -10 Report, rumour. -11 A plaint (in law). -12 Advice, counsel. -13 Agreement. -Comp. -अनुवादी (m. du.) 1 assertion and reply, plaint and reply, accusation and defence. -2 dispute, controversy. -कर, -कृत् a. causing a dispute. -कर्तृ a player on a musical instrument. -प्रस्त a. disputed, in dispute; वादप्रस्तोऽयं विषयः. -चञ्चु a. clever in repartees or witty replies. -द a. emulating, vying with. -नक्षत्रमाला (मालिका) a defence of the Vedānta against the Mīmāṃsā doctrine. -प्रतिवादः controversy. -युद्धम् a dispute, controversy; Ms. 12. 46. -रत a. disputations. -वादिन् m. a Jaina. -विवादः

disputation, discussion, debate. -साधनम् establishing an assertion.

वादकः 1 A musician; वादयामासुरव्यग्रा वादका राजशासनात् Mb. 5. 156. 27. -2 A speaker.

वादनम् [वद्-णिच् कर्मणि ल्युट्] 1 Sounding. -2 Instrumental music. -नः A player on a musical instrument; गायनेश्च विराविष्यो वादनेश्च तथापरैः विरेजुर्विपुलास्तत्र Rām. 1. 18. 19.

वादनीयः A sounding reed.

वादि a. 1 Wise, learned, skilful. -2 Speaking.

वादिक् a. Talking, asserting. -कः 1 A magician. -2 A bard; प्रहीयमानः प्रवरैश्च वादिकैरभिष्टुतो वैश्रवणो यथा ययौ Rām. 2. 16. 46.

वादिता p. p. 1 Caused to be uttered, made to speak. -2 Played, sounded. -तम् An instrumental music.

वादित्रम् [वद्-णिच् Uṇ. 4. 179] 1 A musical instrument; वादित्रशक्तिर्घटेते भटस्य N. 22. 22. -2 Instrumental music; काण्डवीणादिभिर्वादित्रमुपगानं भवति, भवति च तन्त्रीगाने गानशब्दः। तस्माद् वादित्रमुपगानम् ŚB. on MS. 10. 4. 9. -Comp. -गणः a band of music. -लगुडः a drum stick.

वादिन् a. [वद्-णिच्] 1 Speaking, talking, discoursing. -2 Asserting. -3 Disputing. -4 Designating, designated as; यत्र यत्र बनेदेशे सत्त्वाः पुरुषवादिनः। वृक्षाः पुरुषनामानस्ते सर्वे स्त्रीजनाभवन् ॥ Rām. 7. 87. 13. -5 Talking pleasantly; Rām. 2. 36. 3 (com. वादिन्यः परचित्ता-कर्षकवचनचतुराः). -m. 1 A speaker. -2 A disputant, an antagonist; तस्याङ्गीकरणेन वादिन इव स्यात् स्वामिनो निग्रहः Mu. 5. 10; R. 12. 92. -3 An accuser, a plaintiff. -4 An expounder, a teacher. -5 (In music) The leading or key-note. -6 An alchemist.

वादिशः A learned man, sage, scholar.

वाद्यम् [वद्-णिच् यत्] 1 A musical instrument; ततं वाद्यं तु देवानां गन्धर्वाणां च शौषिरम्। आनन्दं राक्षसानां तु किनराणां घनं विदुः ॥ Saṅgītadāmodara. -2 The sound of a musical instrument; श्रोत्रेषु संमूर्च्छति रक्तमासां गीतातुगं वारिसृद्ध-वाद्यम् R. 16. 64 (वाद्यध्वनिः Malli). -द्यः, -द्यम् An instrumental music. -Comp. -करः, -धरः a musician. -भाण्डम् 1 a band of music, a number of musical instruments. -2 a musical instrument.

वाद्यकम्, वाद्यमानम् Instrumental music.

वादर a. (-री f.) Made or consisting of cotton. -रा The cotton shrub. -रम् Cotton cloth.

वादरङ्गः The sacred fig-tree.

वादरायण See वादरायण.

वादलः 1 Liquorice. -2 A dark day.

वाद (दा) लः The sheat-fish.